

GÜMRÜK VERGİLERİ VE İDARİ PARA CEZALARINA İLİŞKİN ZAMANAŞIMI KONUSUNDA 6455 SAYILI KANUN İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Nevzat BOZKURT*

Özet

6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile gümrük mevzuatında kapsamlı değişiklikler yapılmış olmakla birlikte, Yasa kapsamında en çok dikkat çeken değişikliklerden biri olarak idari para cezalarına ilişkin zamanaşımı konusundaki tereddütleri ortadan kaldıran Kanununun 231'inci maddesinde yapılan değişikliği sayabiliriz. Zira, söz konusu değişiklik ile bundan sonra idari para cezalarının zamanaşımı süresi de vergi aslı gibi 3 yıl olarak belirlenmiştir. Bu ise, Kabahatler Kanunu çerçevesinde nispi para cezalarına ilişkin zamanaşımı konusunda idareler ile adli makamlar nezdinde zaman zaman yaşanan görüş ayrılıklarını ortadan kaldıracak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler; Tarh Zamanaşımı, Tahsil Zamanaşımı, Kabahat, İdari Para Cezası

Jel Sınıflaması: H20, H26, H29

THE CHANGES MADE BY THE LAW CODE 6455 RELATED TO THE BARRED CUSTOMS TAXES AND ADMINISTRATIVE FINES

Summary

With the Customs Law No. 6455 and the Law on Changing Some Laws and Decree Laws, extensive changings has been realised in the Customs Law; however, the most noticeable changing of all is the one removing the hesitations about limitations periods of administrative fines which was stated at the Article 231. Hence, the duration of the limitations periods of administrative fines will be 3 years as it is in the tax base. This will eliminate the dissidences which happens sometimes on limitations periods of relative fines between public bodies and judicial authorities.

Key words; *limitation period of tax imposition, limitation period of collection of tax, delinquency, administrative fine.*

Jel Classification: H20, H26, H29

* Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi

Giriş

Bilindiği üzere, 6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 11 Nisan 2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, söz konusu Kanunla sadece Gümrük Mevzuatı’nda değil, TOBB Kanunu, Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu gibi birçok alanda kapsamlı değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Ancak Yasanın adında yer aldığı üzere, yapılan değişikliklerin özünü gümrük ve paralelinde Kaçakçılık Kanunu’nda yapılan değişiklikler oluşturmaktadır. Bu çalışmamızda gümrük mevzuatı ile ilgili yapılan değişiklikler bağlamında gümrük idari para cezalarına ilişkin zamanlaşımı ile ilgili olarak yapılan değişiklikler eski ve yeni düzenlemeler ışığında değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Yapılan düzenlemeleri Gümrük Kanunu’ndaki ceza fillerinin bir bölümünün yeniden düzenlenmesi şeklinde özetleyebiliriz. Kuşkusuz bu değişikliklerde Kaçakçılık Kanunu’nda yer alan bazı cezaların Gümrük Kanunu’na aktarılmasında yaşanan pratik sorunlar ve mahkemelerce idare aleyhine verilen kararların etkisi bulunmaktadır.

Kanun kapsamında yapılan değişikliklere kısaca değinecek olursak; yapılan bir değişiklik ile konusu ve yükümlüsünün aynı olması, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık bulunması şartıyla; birden fazla işleme veya beyannameye ilişkin gümrük vergileri ve para cezalarına tek tahakkuk ve ceza kararı düzenlenebilmesinin önü açılmıştır. Böylelikle, hem usul ekonomisine uygun düzenleme yapılmış, hem de idarenin ve yargının yükü azaltılmıştır.

Diğer bir düzenleme ile de tasfiyelik hale gelen eşyanın, daha ekonomik değerlerini yitirmeden biran önce ekonomiye kazandırılması öngörülmektedir. Yine 4458 sayılı Kanunun 236’ncı maddesinde yapılan başka bir düzenleme ile gümrüksüz satış mağazaları ve gümrük antrepolarında kayıtlara göre farklı çıkan eşya ile ilgili olarak mevzuat boşluğu giderilmiştir.

Bu paralelde, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda yer alan kabahat fillerinin benzerlerinin aynı zamanda 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nda kabahat olarak düzenlenmesi ve ayrı cezalar öngörülmesi nedeniyle, her iki kanunda kabahat olarak düzenlenen fiillere ilişkin hükümlerin, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’ndan çıkarılması ve sadece Gümrük Kanunu’nda düzenlenmesi meydana gelecek mükerrerliği önleyecektir.

Yine aynı düzeyde hukuki etkileri olan ve önem taşıyan diğer bir değişiklik ise, Kanunun 234’üncü maddesinde yer alan beyan ve yapılan muayene neticesindeki farklılıklara ilişkin yaptırımla ilgilidir. Keza, Kanunun 234’üncü maddesinde daha önce gümrük vergisi ifadesi yer almaktaydı. Ve özellikle adli makamlarca “gümrük vergisi” ve “ithalat vergilerinin” kapsamına yönelik değerlendirme farklılıkları uygulanacak cezanın içeriğini etkilemekteydi. Bu ise birçok hukuki sorunun yaşanmasına neden olmaktadır. Kuşkusuz ithalat vergileri gümrük vergisini de kapsayacak şekilde daha üst bir kavrama sahiptir. Bu nedenle, bu maddede ithalat vergileri ifadesine yer verilmesi, hukuki belirsizliği gidermiş ve uygulanacak cezanın anlaşılır olmasını sağlamıştır.

1. Gümrük Vergi ve Cezalarında Zamanlaşımı Konusunda Eski ve Yeni Düzenlemeler

Zamanlaşımı kavramına ilk aşamada değinecek olursak, söz konusu kavram; alacağın doğumunu takip eden ve kanunla belirlenmiş süre içinde alacaklının alacağını istememesi ya da alacağını tahsil etmek için borçluyu dava etmemesi nedeniyle alacak hakkını isteme ve dava açma hakkının ortadan kalkması şeklinde tanımlanabilir.

Zamanlaşımına uğramış bir borç, ifa edilebilen, fakat dava edilemeyen eksik borç haline dönüşmektedir. Zamanlaşımına uğramış bir borcun yerine getirilmesi geçerli bir ifa sayılmakta ve bu nedenle sebepsiz zenginleşmeye konu olmamaktadır. Dolayısıyla, zamanlaşımı kavramı hak düşürücü süreden farklı niteliktedir. Zamanlaşımı borçluya bir def’i hakkı vermektedir ve

lehine olan tarafından ileri sürülmedikçe, hakim tarafından re'sen dikkate alınmamaktadır. Hak düşürücü süreler ise itiraz niteliğinde olduğundan hakim tarafından kendiliğinden göz önünde tutulmaktadır. 22.04.2011 tarih ve 27913 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliğinde, üç yıl içinde tahakkuk ettirilmeyen gümrük vergilerinin bu süre dolduktan sonra ilgisinden istenemeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla tahakkuk zaman aşımına uğramış gümrük vergilerinin hak düşürücü niteliği bulunduğu değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda 6455 sayılı Kanun ile zamanaşımı konusunda değişiklikler olmakla birlikte, bu değişikliklerin idari para cezaları için olduğu, vergi aslına ilişkin zamanaşımının ise Kanun öncesi gibi 3 yıl olarak uygulanmaya devam edecektir.

1.1. Gümrük Vergi ve Para Cezaları İçin 6455 Sayılı Yasa Öncesi Zamanaşımı Kavramı

Gümrük vergilerinin tahakkuk zamanaşımı, 4458 sayılı Gümrük Kanununda, tahsil zamanaşımı ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda düzenlenmiştir. 4458 sayılı Kanunun 197 nci maddesinde yer alan "Yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya birinci fıkrada belirtilen şekilde tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebliğat, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılır.." hükmü uyarınca gümrük vergileri açısından tahakkuk zamanaşımı süresi üç yıldır. Gümrük yükümlülüğünün ne zaman başlayacağı hususu ise 4458 sayılı Kanunun 181 ila 194 üncü maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Gümrük Kanununda tahakkuk zamanaşımının durmasına neden olan tek bir durum düzenlenmiş olup; gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılmış olması durumudur. Gümrük Kanununun 197'nci maddesinin ikinci fıkrası "... Şu kadar ki, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılması zamanaşımını durdurur." hükmü ve dördüncü fıkrası "Gümrük vergileri alacakları, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle

ceza davası açılmış olmak kaydıyla, bu alacaklar Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edilir." hükümleri uyarınca da tahakkuk zamanaşımı süresi uzamaktadır.

Dolayısıyla, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılması tahakkuk zamanaşımını durduracaktır. Gümrük yükümlülüğünün doğmasına ilişkin olayın, dava konusu edilmesi halinde, yargı aşamasında geçen süre boyunca tahakkuk zamanaşımı süresi işlemeyerek, davanın neticelenmesini müteakip kaldığı yerden itibaren yeniden işlemeye başlayacaktır. Bu durumda, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren 3 yıldan daha fazla süre geçmiş olması, vergilerin tahakkukuna engel teşkil etmeyecektir. Bu durumda duran sadece zamanaşımı süresidir, bu süre zarfında takibat işlemlerine devam edilmesi, örneğin mükellefe vergi tebliğ edilmesi mümkündür.

Buna karşın, tahsil zamanaşımı 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun "Tahsil Zamanaşımı" başlıklı 102'nci maddesinde düzenlenmiş olup; söz konusu madde "Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlardaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur. Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur" hükmünü içermektedir. Tahsil zamanaşımı, kamu alacağının vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren kanunda belirtilen sürenin geçmesine rağmen, kamu alacağının tahsil edilemediği durumda geçerli olan zamanaşımıdır. Tahsil zamanaşımından bahsedebilmek için verginin süresi içinde tahakkuk ve tebliğ edilmesi gerekir. Bu zamanaşımı, vergiler ve diğer kamu alacakları için de geçerlidir. Ayrıca, tahsil zamanaşımı süresini durduran ve kesen sebepler 6183 sayılı Kanunun 103 ve 104'üncü maddelerinde ayrıntılı olarak sayılmıştır.

Bu bağlamda, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 198'inci maddesi uyarınca yükümlüsüne tebliğ edilen vergilerin 15 gün içerisinde ödenmesi ge-

rekmetedir. Ancak, Kanununun 242'nci maddesi uyarınca itiraz edilmesi ödeme süresini kesmektedir.

Diğer taraftan, Gümrük Kanunu'nun 232'nci maddesinde "gümrük vergileri ile birlikte alınması gereken para cezaları bu vergiler ile aynı zamanda karara bağlanarak tebliğ edilir ve aynı zamanda ödenir." hükmü yer almaktadır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3'üncü maddesi uyarınca da, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun On Birinci Kısımının "Vergi Kaybına Neden Olan İşlemlere Uygulanacak Cezalar" başlıklı ikinci Bölümünde ve "Usulsüzlüklere İlişkin Cezalar" başlıklı Üçüncü Bölümünde yer alan para cezalarının verilmesi, idari yaptırım kararlarının içeriği, uygulanması, tebliği, yasal başvuru süreleri ve başvuru yolları, kesinleşmesi, tahsili, zamanaşımı ve idari para cezalarının Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi hususlarında, 5326 sayılı Kanunun genel hükümlerinin uygulanması gerekmekte olup, söz konusu Kanun ile nispi para cezalarında zamanaşımı süresi de 8 yıl olarak belirlenmiştir.

Dolayısıyla, yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen ancak, üç yıl içinde tahakkuk ettirilmeyen gümrük vergilerinin, bu süre dolduktan sonra ilgisinden istenilemeyeceği, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılmasının zaman aşımını durduracağı, gümrük vergilerinin ceza gerektiren ve zamanaşımı daha uzun olan bir fiile ilişkin olması ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve diğer ceza kanunları uyarınca mahkemeye intikal ettirilmiş olması durumunda, ceza davasının sonuçlanması beklenilmeksizin gelir eksikliğinin ilgili kanunlarda belirlenmiş olan yeni zamanaşımı süreleri içerisinde takip ve tahsil edilmesi gerekmektedir.

Tebliğ edilen gümrük vergilerine karşı ilk derece mahkemesinde dava açılmasının tahsilât takibini durduracağı, ilk derece mahkemesince yükümlü aleyhine verilen karara karşı itiraz veya temyize gidilmesi halinde yürütmeyi durdurma kararı verilmediği sürece tahsilâtı durdurmaya çağrı bilinmelidir.

Görüldüğü üzere, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile uygulanacak yaptırımlar açısından kabahate ilişkin çerçeve belirlenmiş olup, bu bağlamda, 4458 sayılı Gümrük Kanununda yer alan para cezalarının verilmesi, idari yaptırım kararlarının içeriği, uygulanması, tebliği, yasal başvuru süreleri ve başvuru yolları, kesinleşmesi, tahsili, zamanaşımı ve idari para cezalarının genel bütçeye gelir kaydedilmesi hususlarında Kabahatler Kanunu'nun genel hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

6455 sayılı Kanundan önce 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, gümrük idare amirleri veya yardımcıları tarafından bu hususta verilen para cezalarına ilişkin olarak anılan Kanun hükümlerinin uygulanmasına rağmen, Kaçakçılık Kanunu uyarınca da idari para cezalarının Cumhuriyet Savcılıklarınca verilmesi ve bu cezaların zamanaşımı sürelerinin farklılık arz etmesi ve dolayısıyla, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre düzenlenen idari para cezalarına itiraz adli yargıda, Gümrük Kanunu hükümlerine göre düzenlenen idari para cezasına itirazın ise idari yargıda yapılması ve bu durumda, aynı fiil için iki ayrı dava açılması söz konusu olabilmektedir.

Bu itibarla, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundaki kabahate ilişkin hükümler ile Gümrük Kanununda kabahat olarak düzenlenen fiillere ilişkin hükümlerin, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundan çıkarılması ve sadece Gümrük Kanununda düzenlenmesinin mevzuatı sadeleştireceğini söyleyebiliriz.

1.1.1. Konuya İlişkin Örnek Yargı Kararı

Konuya ilişkin örnek bir yargı kararı olarak Danıştay 7. Dairesinin (K: 2006/1710, E: 2005/3842) zamanaşımına uğraması nedeniyle alınması olanaklı olmayan vergilere dayanılarak ceza uygulanmayacağı hakkındaki 23.05.2006 tarihli Kararını inceleyecek olursak, mezkûr Kararda özetle;

Gümrük Kanununun 197'nci maddesine göre, yapılan denetimler sonucunda hiç alınmadığı ya da noksan alındığı tespit edilen vergilere ilişkin tebligatın gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içerisinde yapılması ge-

rekiyorsa da; gümrük yükümlülüğünü doğuran olayla ilgili olarak, sözü edilen süre içerisinde dava açılması halinde, zamanaşımının durduğu sürece veya davanın sonuçlanmasından sonra kalan süre içerisinde tahakkuk işlemi yapılarak mükellefine tebliğ edilebileceği gibi, gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulanmasını gerektiren bir fiile ilişkin olması durumunda da, tahakkukun suçun tabi olduğu zamanaşımı süresi içerisinde yapılması olanaklı bulunduğu, öte yandan 4458 sayılı Gümrük Kanununun 234'üncü maddesi uyarınca para cezası kararı alınabilmesi için, öncelikle, ortada alınması gereken bir verginin bulunması gerektiği, olayda; davacı şirket adına alınan ceza kararlarına konu para cezalarının dayanağını oluşturan vergilere ilişkin tebligatın, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıllık zamanaşımı süresi geçirdikten sonra yapılmış olması ve davalı idarece de beyanname nedeniyle, tahakkuk zamanaşımı süresi içerisinde zamanaşımını durduracak idari dava veya ceza davası açıldığı ya da gümrük yükümlülüğünü doğuran olayın ceza uygulanmasını gerektirmesi nedeniyle ilgililer hakkında açılmış bir ceza davasının varlığı konusunda herhangi bir bilgi ve belgenin sunulmamış bulunması karşısında; zamanaşımına uğraması nedeniyle alınması olanaklı olmayan vergilere dayanılarak ceza uygulanmasının hukuka uygun olmayacağına karar verildiği görülmüştür.

1.2. 6455 sayılı Yasa İle Zamanaşımı Konusunda Yapılan Değişiklikler

Yapılan değişikliklerden en çok dikkat çeken noktalardan biri, gümrük vergi alacağına bağlı olarak alınan idari para cezaları uygulamalarında kendini göstermektedir. Keza, yapılan değişiklikten önce, yukarıda ifade ettiğimiz üzere Kabahatler Kanunu hükümleri çerçevesinde, gümrük vergisi alacağı zamanaşımına uğrasa da Kabahatler Kanunu'nun nispi para cezalarına ilişkin zamanaşımına ilişkin hükümleri çerçevesinde 8 yıl içerisinde ceza yükümlüden istenebilmekteydi.

6455 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle, gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımı, bu idari para cezalarına ilişkin

gümrük vergilerinin zamanaşımına tabi olması öngörülmüştür. Bir başka ifadeyle, ceza gümrük vergileri alacağına bağlı ise zamanaşımı vergi istenmesinde olduğu gibi 3 yıl olacaktır. Ancak mahkemeler zamanaşımı süresini daha kısa olarak dikkate almakta ve aslı olmayan bir verginin cezasının da olmayacağı şeklinde yaklaşımla idare aleyhine kararlar vermektedir.

Oysa 6455 sayılı Kanun ile 4458 sayılı Kanunun 231'inci maddesinde yapılan değişiklikle, vergi aslına bağlı para cezalarının zamanaşımı süresinin, verginin zamanaşımı süresine tabi tutulması sağlanarak, vergi aslı zamanaşımına uğrayan para cezalarının tahsil edilmeye çalışılmasından vazgeçilmiştir. Zira, söz konusu değişiklikle, idari yaptırıma konu fiilin, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olmak kaydıyla, idari yaptırım kararlarının Türk Ceza Kanunu'ndaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde uygulanması gerektiği ve ayrıca, gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımının, bu idari para cezalarına ilişkin gümrük vergilerinin zamanaşımına tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Konu bağlamında önem arz eden ve aynı düzeyde hukuki etkileri olan diğer bir değişiklik ise, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 234'üncü maddesinde yer alan beyan ve yapılan muayene neticesindeki farklılıklar bağlantılı olarak yapılan değişikliktir. Keza, Kanunun 234'üncü maddesinde daha önce gümrük vergisi ifadesi yer almaktaydı. Her ne kadar Kanunun Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinde bazı kavram değişikliği yapılmış olsa da, Kanunun 234'üncü maddesinde bu yönde bir değişikliğin olmaması yine birçok hukuki sorunun yaşanmasını gündeme getirmekteydi.

Bilindiği üzere, 5911 sayılı Kanunla değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3'üncü maddesinde, "Gümrük vergileri" deyimini, ilgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü; "ithalat vergileri" deyimini ise, Eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükler ile tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlen-

mesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ithalatta alınacak vergileri ve diğer mali yükleri ifade etmektedir.

Bu bağlamda, serbest dolaşıma giriş rejimi veya kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda ortaya çıkan noksanlıklar ve buna ilişkin cezai müeyyideler gümrük vergisi yerine daha geniş bir kapsama sahip olan ithalat vergileri tabiri üzerinden yeniden düzenlenmiştir. Böylelikle, ithalat vergileri ifadesine Kanunda yer verilmesi, hukuki belirsizliği gidermiş ve uygulanacak cezanın daha anlaşılır olmasına katkı sağlamıştır.

Öte yandan, Gümrük Vergilerinin Tahakkuku, Tebliği ve Ödenmesi başlıklı 197'nci maddesine göre, yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya 1'inci fıkrada belirtilen şekilde tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebligatın, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılması gerektiği, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılmasının zamanaşımını durduracağı, gümrük vergileri alacaklarının, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olmak kaydıyla, bu alacakların Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Yine aynı maddeye göre, bu madde hükümlerine göre tebliğ edilen gümrük vergileri; 242'nci maddede belirtilen sürelerde itirazda bulunulmaması veya süresi içinde idari yargı mercilerine başvurulmaması hallerinde bu sürelerin bittiği tarihte kesinleşeceği; dava açılması halinde mahkemece yükümlü aleyhine verilen kararın gümrük idaresine tebliğ edildiği tarihte ise tahsil edilebilir hale geleceği hükme bağlanmıştır.

4458 sayılı Kanunun 198'inci maddesine göre de yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen

gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on beş gün içinde ödenmesi zorunlu olup, tebliğ edilen gümrük vergilerine karşı 242'nci madde çerçevesinde gümrük idareleri nezdinde itiraz edilmesinin ödeme süresini keseceği, ödeme süresi idarenin ya da yargı mercii kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren yeniden başlayacağı hükme bağlanmış olup, süresi içinde ödenmeyen kesinleşmiş gümrük vergileri hakkında ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Anlatılanlar ışığında, idari para cezalarına ilişkin zamanaşımı dahil olmak üzere, bazı alanlarda 6455 sayılı Kanun ile değişiklik olmakla birlikte, ödeme süresi, tahsil zamanaşımı, tarh ve tahakkuk zamanaşımını kesen hususlarda değişiklik olmadığını ifade edebiliriz.

Sonuç

6455 sayılı Kanun ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, gümrük vergileri zamanaşımına uğradığı takdirde, aslı ortadan kalkan alacağa ilişkin idari para cezasının da tahsil edilemeyeceği, zira 6455 sayılı Yasanın 10'uncu maddesi ile 4458 sayılı Kanunun 231'inci maddesinde yapılan değişikliklerle, idari yaptırıma konu fiilin, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olmak kaydıyla, idari yaptırım kararları Türk Ceza Kanunu'ndaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde uygulanacağı ve ayrıca, gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımının, bu idari para cezalarına ilişkin gümrük vergilerinin zamanaşımına tabi olacağı şeklinde hükme bağlanmıştır. Yapılan bu değişikliklerle idare ile yükümlüler arasında çeşitli hukuki sorunlar yaşanması neden olan yasal boşlukların büyük bir kısmının giderildiğini söyleyebiliriz.

Söz konusu yasal değişikliklerde yargı kararlarının da etkisi bulunmaktadır. Danıştay 7. Dairesinin (K: 2006/1710, E: 2005/3842) 23.05.2006

tarihli kararında; para cezası kararı alınabilmesi için, öncelikle, ortada alınması gereken bir verginin bulunması gerektiği, zamanaşımına uğraması nedeniyle alınması olanaklı olmayan vergilere dayanılarak ceza uygulanmasının hukuka uygun olmayacağı değerlendirilmesi yapılmış olup; bu bağlamda, gümrük idarelerince zamanaşımına uğramış gümrük vergilerine ilişkin para cezalarının da zamanaşımına uğradığı hususunun 6455 sayılı Yasayla kabul edilerek, söz konusu yargı kararına uygun bir düzenleme yapıldığını görmekteyiz. Böylece, vergi aslına bağlı para cezalarının zamanaşımı süresinin, verginin zamanaşımı süresine tabi tutulması sağlanarak, vergi aslı zamanaşımına uğrayan para cezalarının tahsil edilmeye çalışılmasından vazgeçilmiştir.

Konuyu bütünleyen ve 234'üncü maddede yapılan diğer bir değişiklik ise, serbest dolaşıma girişi rejimi veya kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda ortaya çıkan noksanlıklar ve buna ilişkin cezai müeyyideler gümrük vergisi yerine daha geniş bir kapsama sahip olan ithalat vergileri tabiri üzerinden yeniden düzenlenmiştir. Keza, 6455 sayılı Yasanın 11 inci maddesi ile 4458 sayılı Kanunun 234 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "gümrük vergisi" ibareleri "ithalat vergileri", (b) bendinde yer alan "gümrük vergisine" ibaresi "ithalat vergilerine", (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan "gümrük vergisinden" ibareleri "ithalat vergilerinden" şeklinde değiştirilmiştir.

Netice itibarıyla, 6455 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik neticesinde; idari para cezalarının idarece istenebilmesine ilişkin yasal süre değişmiş bulunmaktadır. Söz konusu Yasal değişiklikle, idari para cezalarındaki zamanaşımı süresi de Kanunun 197'nci maddesine paralel olarak 3 yıla düşürülmüş olup, böylelikle, Kabahatler Kanunu'nun nispi para cezalarının 8 yıl içinde istenebileceğine yönelik düzenlemenin sadece ceza öngören maddeler hariç gümrük vergisine bağlı alacaklar için hukuki anlamda geçerliliği

kalmamıştır. Yani, Kabahatler Kanunu çerçevesinde, gümrük idaresi ile adli makamlar nezdinde oluşan görüş ve Kanuni yorum farklılığı neticesinde tesis edilen işlemlere ilişkin gerekçeyi ortadan kaldırmıştır. Bu ise, usul ekonomisi açısından yerinde bir yaklaşım olup, daha önce bu hususta verilen Danıştay Kararları ile de paralellik arz etmektedir.

Bunlarla birlikte, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 102'nci maddesinde yer alan "*Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur*" hükmü çerçevesinde tahakkuk zamanaşımı dolan beyannameler için yapılan ödemelerin kabul edilmesi mümkün olmakla birlikte, söz konusu maddenin sadece tahsil zamanaşımına uğramış vergiler için düzenlenmiş bir hüküm olduğu dikkate alınarak tahakkuk zamanaşımına uğramış bir verginin istenemeyeceğinin bilinmesi gerekir.

Kaynakça

- 4458 sayılı, 27/10/2009 tarihli Gümrük Kanunu (04/11/1999 tarihli ve 23866 sayılı Resmi Gazete).
- 5326 sayılı, 30.03.2005 tarihli Kabahatler Kanunu (31/03/2005 tarih ve 25772 sayılı Resmi Gazete).
- 6455 sayılı, 28/03/2013 tarihli Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (11/04/2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazete).
- <http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/mevzuat/39/mevzuat.html> (erişim:29.04.2013).

